

ศักยภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลาย
ทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว
จังหวัดนครราชสีมา

The Potential and Development of Tourism Based on Biodiversity and
Local Wisdom Wangnamkeaw Sub-District, Wang Nam Khiao District,
Nakhon Ratchasima Province

กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย¹ และ จุฑาทิพย์ สุจริตกุล²

Kittisak Klinmuenwai¹, and Juthathip Sucharitkul²

สาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล¹

Department of Tourism Industry, Faculty of Business Administration, Vongchavalitkul University¹

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัชฎาภคย์²

Faculty of Political Science and Public Administration, Rajapark Institute²

¹Corresponding Author. E-mail: kittiya_kitty@hotmail.com, kittisak_kli@vu.ac.th

Received February 20, 2024; Revised April 17, 2024; Accepted April 30, 2024

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the potential for tourism development and 2) to study the needs of tourists towards tourism development based on biodiversity and local wisdom in Wangnamkeaw Sub-district, Wang Nam Khiao District, Nakhon Ratchasima Province. The research used mixed methods; qualitative data was collected using in-depth interviews with a focus group of 48 community leaders from the government, private sector, and public sector. Quantitative data was collected using a questionnaire on 300 tourists who visited Wangnamkeaw Sub-district. Data were analyzed using descriptive statistics to find the percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The results showed that Wangnamkeaw Sub-district, Wang Nam Khiao District, Nakhon Ratchasima Province, has the potential for tourism development based on biodiversity and local wisdom, and there are natural resources, cultures, a variety of lifestyles, and the completeness of local wisdom. The needs of tourists toward the development of tourism based on biodiversity and local wisdom of Wangnamkeaw Sub-district, Wang Nam Khiao

District, Nakhon Ratchasima Province, showed that the needs of tourists meet the highest overall demand for all seven tourism factors. When considered separately, the most important needs of tourists were the factor of tourist attractions, the factor of facilities, the factor of tourist programs, the factor of tourism activities, the factor of access to tourist attractions, the factor of ancillary services, and the factor management in the area, respectively.

Keywords: potential; development of tourism; biodiversity; local wisdom; Wangnamkeaw Sub-district

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว และศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มย่อยกับกลุ่มผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องจำนวน 48 คน และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จำนวน 300 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมถึงการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา มีศักยภาพเหมาะสมแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีทรัพยากรทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความสมบูรณ์และหลากหลาย สำหรับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการปัจจัยด้านการท่องเที่ยวทั้ง 7 ปัจจัยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกปัจจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านนักท่องเที่ยวต้องการมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านรายการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการบริการเสริม และปัจจัยด้านการจัดการในพื้นที่ตามลำดับ

คำสำคัญ: ศักยภาพ; การพัฒนาการท่องเที่ยว; ความหลากหลายทางชีวภาพ; ภูมิปัญญาท้องถิ่น; ตำบลวังน้ำเขียว

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้ความสำคัญกับการรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลก จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบ และสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพและยังคงรักษาจุดเด่นของประเทศด้านชนบทธรรมชาติ วัฒนธรรม อัตลักษณ์ความเป็นไทย ตลอดจนให้คุณค่ากับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและการบริการ (National Economic and Social Development Council Office, 2022) ภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวถือเป็นเครื่องยนต์หลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย โดยรายได้จากภาคท่องเที่ยวถูก

ขับเคลื่อนมาจากนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเริ่มฟื้นตัวได้ชัดเจนขึ้นหลังการเปิดประเทศอย่างเต็มรูปแบบในครึ่งหลังของปี 2565 สะท้อนให้เห็นว่าภาคการท่องเที่ยวกำลังจะกลับมามีบทบาทสำคัญต่อภาคเศรษฐกิจไทยอีกครั้ง Krungthai COMPASS ประเมินนักท่องเที่ยวต่างชาติว่าจะฟื้นตัวต่อเนื่องมาอยู่ที่ 27.1 และ 36.6 ล้านคนตามลำดับ โดยนักท่องเที่ยว GIFT+ ประกอบด้วย 1) G หรือ Gulf คือประเทศตะวันออกกลางที่มีจุดเด่นด้านศักยภาพการใช้จ่ายที่สูงกว่านักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มอื่น ๆ ถึง 70-125% 2) I หรือ India ที่เริ่มฟื้นตัวเดินทางกลับเข้าไทยมากขึ้นและมีโอกาสเติบโตได้อีกมากตามจำนวนประชากรที่สูงเป็นอันดับ 1 ของโลก และ 3) FT+ หรือ Far east+ หมายถึงประเทศในแถบเอเชียตะวันออกและประเทศอื่น ๆ ที่มีศักยภาพ ประกอบด้วย จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน และรัสเซีย ซึ่งยังคงเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวหลักของไทย และกลุ่มนักท่องเที่ยวไทยที่ท่องเที่ยวภายในประเทศ ทั้งนี้ สำหรับแนวโน้มนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม GIFT+ ในปี 2566-2567 คาดว่าจะมีจำนวน 12.2 และ 18.5 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนสูงถึง 45-50% ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดเป็นกลุ่มที่น่าจับตาจากการมีศักยภาพด้านกำลังซื้อและมีโอกาสเติบโตได้อีกมากในอนาคต (Krungthai COMPASS, 2023)

การท่องเที่ยวของประเทศไทยมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลายและเน้นความยั่งยืน มีการผสมผสานวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา และความเป็นไทยเพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวกระจายไปยังภูมิภาคต่าง ๆ และการท่องเที่ยวในเมืองรองมากขึ้น ซึ่งภาครัฐและเอกชนได้มีมาตรการสนับสนุนและกระตุ้นการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวในเมืองหลักสู่เมืองรองเพื่อการกระจายและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนส่งผลให้รายได้จากการท่องเที่ยว และยังคงต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง (Ministry of Tourism and Sports, 2020) การขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้สร้างผลกระทบอย่างหนักหน่วงต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวหลังจากนี้จึงจำเป็นต้องเน้นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่มีผลตอบแทนสูง สร้างผลกระทบน้อย เพิ่มการกระจายรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) และแนวทางการฟื้นฟูสีเขียว (Green Recovery) ที่มุ่งฟื้นฟูเศรษฐกิจพร้อมไปกับการแก้ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่เดิม หนึ่งในแนวทางที่เป็นไปได้คือ การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity-based Tourism) ซึ่งกลับมาให้คุณค่าของต้นทุนธรรมชาติของประเทศ และสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่แท้จริง (Manopawit, 2021) การท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity-based Tourism) คือการบูรณาการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเข้ากับภาคการท่องเที่ยวและเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว และกลายเป็นจุดดึงดูดและสร้างมูลค่าเพิ่ม จะช่วยให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์อย่างเป็นรูปธรรม และสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ช่วยให้เกิดการอนุรักษ์ธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพของท้องถิ่นนั้น ๆ เพราะการพัฒนาจะทำให้นักท่องเที่ยวเห็นคุณค่าของธรรมชาติรอบ ๆ ตัว ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการสร้าง “สตอรี” สร้างมูลค่าเพิ่มและเป็นการส่งเสริมการสร้างภาพพจน์ใหม่ (Rebranding) ให้กับการท่องเที่ยวเมืองไทยอย่างแท้จริง

ตำบลวังน้ำเขียว มีอาณาเขตและพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นผืนป่าไม้และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และป่าลาน โดยมีพื้นที่บางส่วนอยู่ติดกับเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอุทยานแห่งชาติทับลาน พื้นที่บางส่วนได้ถูกบุกรุกจนไม่เหลือสภาพเป็นป่า โดยพื้นที่อยู่ในการดูแลของมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ตำบลวังน้ำเขียวมีจุดเด่นเป็นพื้นที่สำหรับดูกระทิงเขาแผงม้าและยังเป็นพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง แต่ต่อมาที่การปลูกป่าโดยอาศัยความร่วมมือจากส่วนต่าง ๆ ทั้งราชการ เอกชนและประชาชนในพื้นที่ ช่วยกันดูแลจนเปลี่ยนจากภูเขาหัวโล้นมาเป็นป่าในทุกวันนี้ พร้อมกับมีฝูงกระทิง และสัตว์ป่า หลายชนิดเข้ามาอยู่อาศัยและยังอยู่ใน

พื้นที่ โดยเขตพื้นที่ตำบลวังน้ำเขียวมีแหล่งท่องเที่ยว เช่น น้ำตกสวนห้อม น้ำตกมาน้ำ น้ำตกห้วยขมิ้น ฯลฯ มีกิจกรรมเดินป่า เข้าเยี่ยมชมศึกษาธรรมชาติ พร้อมทั้งพักให้เลือกหลายรูปแบบ มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเชิงอนุรักษ์ ปลูกดอกหน้าวัว หลากหลายสายพันธุ์ ปลูกองุ่นไร้เมล็ด รสชาติหวาน ตำบลวังน้ำเขียวมีทั้งพื้นที่สีเขียวของสวนผลไม้ พื้นที่สีเขียวของป่าชุมชน มีภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีวัฒนธรรมไทย-มอญ และประวัติความเป็นมาอันยาวนาน จึงทำให้พื้นที่ที่มีความโดดเด่นทางกายภาพและวัฒนธรรม ในปัจจุบันตำบลวังน้ำเขียวได้เสริมความเข้มแข็งให้ท้องถิ่นในทุกด้าน และยกมาตรฐานคุณภาพชีวิตส่งเสริมเศรษฐกิจให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางการให้บริการ ผสานความร่วมมือทุกภาคส่วนโดยยึดการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โดยการสร้างระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีเปิดโอกาสโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การวางแผนพัฒนา การตรวจสอบ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส การพัฒนาศักยภาพของคนและชุมชนให้เข้มแข็ง มีรายได้เพียงพอสามารถพึ่งพาตนเองได้ สนับสนุนการพัฒนาแนวทางการใช้เกษตรอินทรีย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เกิดภาวะแวดล้อมที่ดีของตำบล รวมถึงการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านอื่น ๆ ที่ดีและเป็นพื้นที่สีเขียว (Wangnamkeaw Sub-district Administrative Organization, 2023) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาศักยภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจะทราบถึงศักยภาพในการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะนำไปสู่วิถีการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ๆ และเป็นการสร้างการรับรู้ในวงกว้างในการส่งเสริมการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่เหมาะสมและยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธีโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณโดยมีขอบเขตในการวิจัยดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา งานวิจัยนี้เพื่อศึกษาศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจ ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยเน้นศึกษาศักยภาพด้านพื้นที่ ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ ด้านการให้ความรู้ การสร้างจิตสำนึกและการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา รวมไปถึงการศึกษาปัจจัยด้านการท่องเที่ยวต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาการวิจัยนี้มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อาทิ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ท้องถิ่น กลุ่มผลิตภัณฑ์ OTOP เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นประชาชนผู้เกี่ยวข้องที่สนใจในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 48 คน สำหรับประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณโดยการเลือกแบบสะดวก (Convenience Sampling) ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 300 คน ซึ่งเป็นตัวแทนกลุ่มประชากรนักท่องเที่ยวที่ได้มาเที่ยวในพื้นที่ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พร้อมให้ข้อมูลต่อกิจกรรมและการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตด้านพื้นที่ งานวิจัยนี้เพื่อศึกษาศักยภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตด้านเวลา งานวิจัยนี้เพื่อศึกษาศักยภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ใช้ระยะเวลาในการศึกษาและลงพื้นที่การวิจัยในช่วง เดือนตุลาคม พ.ศ. 2565 ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2566

ทบทวนวรรณกรรม

แนวความคิดเกี่ยวกับศักยภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ดีและมีมาตรฐาน โดยที่ Collier and Harraway (1997) กล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ประการ หรือ 3 As ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ที่เกิดจากสถานที่ (Site) หรือเหตุการณ์(Event) โดยสถานที่อาจเกิดจากธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้นแต่เหตุการณ์ที่น่าประทับใจเกิดจากมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น 2) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) สิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นรองรับผู้มาเยือนและกิจกรรมเป็นปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักท่องเที่ยวเพราะจะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายและเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว และ 3) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ซึ่งจะต้องมีระบบขนส่ง(Transportation) ประกอบด้วยเส้นทาง ยานพาหนะ และผู้ประกอบการขนส่งเพื่อลำเลียงคนและสิ่งของไปยังจุดหมายปลายทาง ในด้านของ Pelasol (2012) การที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนั้นต้องเข้าถึงพื้นที่นั้น ๆ อีกทั้งควรคำนึงถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 6 ประการ ได้แก่ 1) ความสามารถในการเข้าถึง 2) สิ่งดึงดูดใจ 3) สิ่งอำนวยความสะดวก 4) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว 5) ที่พัก 6) กิจกรรม สำหรับ Heritage Council of Western Australia (2022) การพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างออกไปโดยประกอบด้วย 6A's 1) การเข้าถึง (Access) 2) การจัดการพื้นที่ (Arrangements) 3) การสื่อความหมาย (Attribute) 4) ความแท้จริงของแหล่งท่องเที่ยว(Authenticity) 5) ความร่วมมือระหว่างผู้ได้รับส่วนได้ส่วนเสีย (Affiliations) 6) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ในส่วนของ Visadsontornsaku et al. (2020) กล่าวถึงศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยว จะต้อง

ประกอบด้วย 1) ศักยภาพด้านพื้นที่ 2) ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจ 3) ศักยภาพด้านกิจกรรม 4) ศักยภาพด้านชุมชนท้องถิ่น 5) ศักยภาพด้านการจัดการ 6) ศักยภาพด้านข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ 7) ศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อมและความสะดวก โดยชุมชนท้องถิ่นควรกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกช่วงวัยเพื่อเพิ่มศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวที่มากขึ้น

สรุปได้ว่า การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ นั้นจะประสบผลสำเร็จให้มีความน่าสนใจเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวนั้นจะต้องประกอบด้วยความต้องการของสถานที่ทั้งสภาพธรรมชาติและภูมิอากาศ ประเพณีวิถีชีวิต ความสะดวกสบายของสถานที่พัก อาหาร การบริการ ความปลอดภัยในการเดินทางและความประทับใจในการต้อนรับ โดยการพัฒนาปัจจัยทางการท่องเที่ยว ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว (Attractions) 2) ปัจจัยด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) 3) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและความสะดวก (Amenity) 4) ปัจจัยด้านรายการท่องเที่ยว (Available Packages) 5) ปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) 6) ปัจจัยด้านการบริการเสริม (Ancillary service) และ 7) ปัจจัยด้านการจัดการในพื้นที่ (Arrangements) เป็นส่วนในการสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ และจะต้องดำเนินการให้เหมาะสมภายใต้บริบทของพื้นที่ มีมาตรการควบคุม รวมถึงมีการตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างความปลอดภัย และความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ใช้บริการ รวมทั้งเป็นการช่วยแก้ปัญหาผลกระทบและเพิ่มผลประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพ

การท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไปตามศักยภาพและบริบทของพื้นที่นั้น ๆ ด้าน Koment and Panyadee (2020) พบว่าการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ มีหลักเกณฑ์ข้อกำหนด ทั้งหมด 6 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เน้นความหลากหลายทางชีวภาพที่เอื้อให้เกิดการใช้ประโยชน์ การเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรม 2) ด้านการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวต้องเป็นการรวมตัวของสมาชิกในชุมชนในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อสังคม 3) การบริหารจัดการท่องเที่ยวมีการจัดบริการและกิจกรรมที่ไม่กระทบสิ่งแวดล้อม 4) ด้านการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ 5) ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อสังคมการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ 6) ด้านการจัดสรรผลประโยชน์สู่ชุมชนและการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยที่ Thai Social Enterprise Office (2010) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพสำหรับชุมชนเพื่อสังคม เป็นการผสมผสานแนวคิดรวม 4 แนวคิดเข้าด้วยกัน คือ แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แนวคิดการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพและการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน แนวคิดการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างรายได้และการพึ่งพาตนเองในชุมชนและแนวคิดกิจการเพื่อสังคม ก่อให้เกิดนวัตกรรมการพัฒนาที่เรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสังคม สำหรับ United Nations Environment Program (2007) การท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นความหลากหลายทางชีวภาพทั้งในด้านวัฒนธรรม ประเพณี สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต อาหารและสมุนไพร ซึ่งองค์ประกอบด้านองค์การที่ดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องเป็นการรวมตัวของสมาชิกในชุมชน เน้นการเรียนรู้และการพึ่งพาตนเอง กระบวนการมีส่วนร่วมทั้งในด้านการดำเนินงาน รายได้และการคืนสู่ชุมชน ในด้านองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวผ่านกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การจัดบริการและกิจกรรมที่ไม่กระทบสิ่งแวดล้อม รวมถึงองค์ประกอบด้านการเรียนรู้และการสร้างจิตสำนึก การอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ

มีความยั่งยืนรวมถึงการแบ่งปันผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวและการติดตามผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม ในส่วนของ Dachum and Ratanasuwongchai (2019) การท่องเที่ยวบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ (Bio Tourism) เป็นการท่องเที่ยวทางเลือก (Alternative Tourism) ซึ่งครอบคลุมความหลากหลายทางชีวภาพในด้านวัฒนธรรม ประเพณี สิ่งแวดล้อม สังคมวิถีชีวิต โดยความหลากหลายต่าง ๆ ถือได้ว่าเป็นฐานทรัพยากรในของระบบนิเวศบริการ (Ecosystem Service) เป็นต้น นับได้ว่าการท่องเที่ยวบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพเป็นการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจรูปแบบหนึ่งของประโยชน์จากระบบนิเวศบริการนั่นเอง

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพนั้นครอบคลุมการท่องเที่ยวบนฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทางชีวภาพในด้านวัฒนธรรม ประเพณี สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ชุมชนท้องถิ่น รวมไปถึงพื้นที่ป่าไม้ แหล่งน้ำ ธรณีสัณฐาน ระบบนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ มีการพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างนักท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่คงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ท้องถิ่น การนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติรวมถึงการอนุรักษ์ไปสู่ความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและองค์ประกอบการท่องเที่ยว

สหพันธ์องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Union of Official Travel Organization หรือ IUOTO) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า จะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีเงื่อนไขตามหลักสากลดังต่อไปนี้คือ (Goeldner & Ritchir, 2006) 1) ต้องเป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว 2) ต้องเป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ 3) ต้องเป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามที่มีใช้เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ในการเดินทางนั้น สำหรับ World Tourism Organization (2016) การท่องเที่ยว คือ การเดินทางของบุคคลจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว ซึ่งเป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ อาจเพื่อการท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจ ติดต่อธุรกิจและวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ได้ แต่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ และ Pike (2008) แหล่งท่องเที่ยวเป็นการผสมผสานระหว่างผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ประสบการณ์ และการนำเสนอทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้อื่น ๆ แก่ผู้บริโภค สิ่งสำคัญคือแหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่ซึ่งนักท่องเที่ยวจะเดินทางมาเยี่ยมชมหรือพักอาศัย ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวควรประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (Available package) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) กิจกรรม (Activities) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service) เช่นเดียวกับ Buhadis (2000) การพัฒนาการท่องเที่ยว คือองค์ประกอบการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีความสำคัญในการนำมาวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความสมบูรณ์ที่สุด และกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยว 6 As คือ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attractions) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) โปรแกรมการท่องเที่ยว (Available package) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และการบริการเสริม (Ancillary Services) และ Ministry of Tourism and Sports (2017) กล่าวถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประกอบด้วย 8 ประการ ดังนี้ การคมนาคมขนส่ง (Accessibilities) ที่พัก (Accommodation) ร้านอาหาร และภัตตาคาร (Restaurant) การบริการ (Service) แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) ร้านขายของที่ระลึก (Souvenir) สินค้าพื้นเมือง (Local Product) และความปลอดภัย (Safety and Security)

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางออกจากสภาพแวดล้อมปกติ ไปยังสถานที่ต่างๆ เป็นการชั่วคราวทั้งภายในและระหว่างประเทศ ด้วยความสมัครใจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจการศึกษา ธุรกิจ

ประชุมสัมมนาหรืออื่นใด แต่ต้องไม่เป็นการได้มาซึ่งรายได้จากสถานที่ที่ไปถึงนั้น ๆ โดยมีองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรม การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการ และความปลอดภัย ฯลฯ เป็นส่วนในการสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์

กล่าวโดยสรุปถึงการทบทวนวรรณกรรมโดยภาพรวมครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวที่จะประสบความสำเร็จ เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวจะต้องประกอบด้วยความดึงดูดใจ ความน่าสนใจของสถานที่ทั้งสภาพธรรมชาติและภูมิอากาศ ประเพณีวิถีชีวิต ความสะดวกสบายของสถานที่พัก อาหาร การบริการ ความปลอดภัยในการเดินทางและความประทับใจในการต้อนรับ โดยมีองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรม การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการ และความปลอดภัย ฯลฯ โดยปัจจัยทางการท่องเที่ยว ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว (Attractions) 2) ปัจจัยด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) 3) ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) 4) ปัจจัยด้านรายการท่องเที่ยว (Available Packages) 5) ปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) 6) ปัจจัยด้านการบริการเสริม (Ancillary service) และ 7) ปัจจัยด้านการจัดการในพื้นที่ (Arrangements) เป็นส่วนในการสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพนั้นครอบคลุมความหลากหลายทางชีวภาพในด้านวัฒนธรรม ประเพณี สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ชุมชนท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาหารและยา โดยความหลากหลายต่าง ๆ ถือได้ว่าเป็นฐานทรัพยากรในของระบบนิเวศบริการ การท่องเที่ยวบนฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ป่าไม้ แหล่งน้ำ ธรณีสัณฐาน ระบบนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ มีการพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างนักท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น รวมไปถึงการอนุรักษ์ไปสู่ความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** การศึกษาการวิจัยนี้มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purpose Sampling) จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนส่วนท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 48 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 จำนวน 16 คน คือ กลุ่มผู้นำชุมชน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มที่ 2 จำนวน 16 คน คือ กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ท้องถิ่น กลุ่มผลิตภัณฑ์ OTOP เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและด้านทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น และกลุ่มที่ 3 จำนวน 16 คน คือ ประชาชนในท้องถิ่นผู้เกี่ยวข้องที่สนใจในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา และ 2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling) ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลวังน้ำเขียวจำนวน 1,208 คน (Wangnamkeaw Sub-district Administrative Organization, 2023) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการกำหนดตัวอย่างของท่าโร ยามาเน่ (Yamane,

1973) และกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% กำหนดความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% หรือที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งสามารถคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้จำนวน 300 คนซึ่งเป็นตัวแทนจากนักท่องเที่ยวที่ได้มาเที่ยวพื้นที่ และพร้อมให้ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวตำบลวังน้ำเขียว

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยในครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธีเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ดังนี้

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้ารายละเอียดทฤษฎี หลักการ จากตำรา เอกสาร บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตและสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของงานวิจัย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งมีลักษณะแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) กับกลุ่มตัวอย่าง และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นข้อคำถามทั้งแบบปลายปิดและปลายเปิด ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวและความต้องการต่อยุทธศาสตร์และการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้การประเมินค่าตามวิธีการของ (Likert, 1967) โดยสามารถแปลผลจากค่าเฉลี่ยตามวิธีการของ (Best, 1977) ตามลำดับ การตรวจสอบเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาและตรวจสอบ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence หรือIOC) มีค่าเท่ากับ 0.87 ถือเป็นค่าที่ได้เพียงพอและเป็นที่ยอมรับทางสถิติ (Rovinelli & Hambleton, 1977) จากนั้น ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะที่ได้รับแล้วนำไปทดสอบกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 30 คน จากนั้นจึงนำแบบสอบถาม มาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) (Cronbach,1990) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาค่าความเชื่อมั่นที่ 0.95

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล มีวิธีดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนดังนี้

ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ 2565 ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2566 โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพลงพื้นที่เพื่อสำรวจตรวจสอบข้อมูลภาคสนามศึกษาศักยภาพและความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านการใช้ประโยชน์และแนวปฏิบัติของชุมชน ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purpose Sampling) โดยการใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ จำนวน 48 คน จำนวน 4 ครั้ง โดยใช้วิธีการจัดบันทึกและขออนุญาตทำการบันทึกเสียงประกอบในระหว่างการสัมภาษณ์และจึงนำข้อมูลดิบที่ได้เก็บรวบรวมเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป และการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้วิธีสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling) กับกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำนวน 300 คน โดยการใช้แบบสอบถาม(Questionnaire) เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวบนความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

4) การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) ศึกษาสร้างข้อสรุปข้อมูลจากสัมภาษณ์ และจากการวิเคราะห์ข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ และนำมาผนวกกับเกณฑ์การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญา

ท้องถิ่นของสำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และสำหรับข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และข้อเสนอแนะต่าง ๆ นำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา จากผลการวิจัยพบว่าผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นจำนวนร้อยละ 60.00 และมีอายุในช่วง 51-60 ปี มากที่สุดคิดเป็นจำนวนร้อยละ 50.00 และน้อยที่สุดอยู่ในช่วง 11-20 ปี คิดเป็นจำนวนร้อยละ 10.00

1. ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้

1.1 ศักยภาพด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นว่าพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีทัศนียภาพที่สวยงาม มีภูเขาเรียงรายสลับซับซ้อน มีอากาศบริสุทธิ์ สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นภูเขาสูงต่ำสลับกันเป็นลอนคลื่น มีอุทยานแห่งชาติ 2 แห่งขนานข้าง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอุทยานแห่งชาติทับลานจึงทำให้มีสัตว์ป่าและป่าไม้จำนวนมาก ภูมิอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี เนื่องจากมีลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศที่ดีประกอบกับเป็นพื้นที่ที่มีสัตว์ป่าและป่าไม้จำนวนมาก จึงทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น เขาแผงม้า ผาเก็บตะวัน น้ำตกห้วยใหญ่ เป็นต้น และทรัพยากรประเภทเทศกาลสำคัญ เช่น เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลเข้าพรรษา เทศกาลดอกเบญจมาศบานในม่านหมอก เป็นต้นและพื้นที่ยังเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของพื้นที่ป่าไม้ ดอกไม้ กล้วยไม้ป่าหลากหลายสายพันธุ์ มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สถานที่เส้นทางศึกษาในป่าและในชุมชนยังมีประเพณีทางวัฒนธรรมที่ยังหลงเหลือสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน และตำบลวังน้ำเขียวเหมาะแก่การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เนื่องจากตัวพื้นที่อยู่ใกล้เขตตัวเมืองควรมีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมทางการท่องเที่ยว และกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น และแพร่หลาย

1.2 ศักยภาพด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ทางการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เกิดความยั่งยืน พบว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นว่าพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่ให้ความสำคัญ เนื่องจากเขตพื้นที่มีสังคมแบบชนบท มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และมีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และส่งเสริมการพัฒนาให้เกิดความสมดุลและสอดคล้องกับระบบนิเวศวิทยาอย่างยั่งยืน โดยเน้นการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจากทุกภาคส่วน โดยมีแนวทางการมุ่งเน้นส่งเสริมและรักษา

สภาพแวดล้อมที่ดีให้สะอาด สวยงาม น่าอยู่อาศัยและเป็นพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน ส่งเสริมกิจกรรมการป้องกันและวางระบบการแก้ไขปัญหาหมอกพิษด้านต่างๆ เช่น น้ำเสีย อากาศเสีย การปรับปรุงภูมิทัศน์ของตำบลวังน้ำเขียว มีการส่งเสริมชุมชนด้านอาชีพที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและส่งเสริมการเกษตรให้เกษตรกรสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างมั่นคงเป็นปึกแผ่นนั้นโดยการยึดหลักเกษตรพอเพียงตามแนวพระราชดำริ เพื่อให้เกิดความเสียหายกับพื้นที่ป่าไม้และสิ่งมีชีวิตที่มีความหลากหลายในพื้นที่

1.3 ศักยภาพด้านการให้ความรู้ การสร้างจิตสำนึกและการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นว่าพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้หลักความรู้ควบคู่กับความคุ้มค่า ปลุกฝังให้คนในพื้นที่ชุมชนมีความคิดที่ถูกต้องในการบริหารจัดการ การสร้างจิตสำนึกและการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าสูงสุดแก่ส่วนรวม และพื้นที่ตำบลวังน้ำเขียวอยู่ห่างจากตัวเมืองมากแต่ตัวพื้นที่ยังมีนักท่องเที่ยวที่เป็นนักศึกษาเข้าไปเดินทางศึกษาเส้นทางธรรมชาติอยู่บางส่วน ทางพื้นที่เลยมีการให้ความรู้ให้กับนักท่องเที่ยวเส้นทางธรรมชาติ โดยมีป้ายบอกการเดินทาง มีการปรับปรุงถนนภายในเขตตำบลวังน้ำเขียวทั้งระบบให้ได้มาตรฐานและเชื่อมโยงกันเพื่อความสะดวกในการสัญจรและรองรับระบบการคมนาคมขนส่งของภาคการท่องเที่ยวและภาคเกษตรกรรมในเขตตำบลวังน้ำเขียว เนื่องจากเป็นพื้นที่ธรรมชาติจึงมีการทำป้ายอธิบายถึงข้อพิพาทพรณให้สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาและได้อธิบายถึงความสำคัญของพืชพรรณเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เกิดความรู้และจิตสำนึกในสถานที่ท่องเที่ยว

1.4 ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นว่าพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการผนึกความร่วมมือในทุกด้าน ๆ ทุก ๆ ฝ่าย ทั้งภาคเอกชนและภาครัฐในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของตำบลวังน้ำเขียว ในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของตำบลวังน้ำเขียวส่งเสริมให้ประชาชนในเขตพื้นที่มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต มีอาชีพเสริม ส่งผลให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเพียงพอต่อการดำรงชีวิต ด้วยการสนับสนุนให้มีการจัดฝึกอบรมอาชีพเสริมให้กับประชาชนตามชุมชนต่าง ๆ โดยส่งเสริมให้แต่ละชุมชนใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตสินค้าสำหรับจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวและผู้สนใจ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีตลาดจำหน่ายสินค้า OTOP สินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นและสินค้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วิถีชุมชน และการรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม ให้มีขีดความสามารถอย่างสูงสุดในการรองรับการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

2. ผลสรุปการสนทนากลุ่ม (Focus group) และการประเมินศักยภาพพื้นที่ทางการท่องเที่ยวบนความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

2.1 ความคิดเห็นด้านศักยภาพของพื้นที่ทางการท่องเที่ยวบนความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

สรุปผลการวิจัย พบว่าผู้เชี่ยวชาญในการประเมินศักยภาพและพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่บนความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว ได้ข้อคิดเห็น ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อ โดยมีการคำนึงถึงสภาพทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมเป็นหลักเมื่อดำเนินการภายในชุมชนท้องถิ่น มีการสร้างเครือข่ายเพื่อ

สนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว มีแผนการการบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคและการบริหารจัดการและบำบัดของเสียภายในแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ มีการเตรียมความพร้อมด้านการรักษาความปลอดภัยและการรักษาพยาบาลเบื้องต้นโดยจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญประจำแหล่งท่องเที่ยว มีการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนผ่านสื่อต่างๆ มีการส่งเสริมการขาย ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ เพื่อยกระดับมาตรฐานสู่สากล มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการองค์กรของชุมชนท้องถิ่นอย่างชัดเจน การบริหารงานขององค์กรให้บุคลากรทุกระดับรับรู้และปฏิบัติตาม และมีการยอมรับและความร่วมมือกับชุมชนโดยรอบ ชุมชนได้รับผลประโยชน์ สนับสนุนการจ้างงานและสร้างรายได้ในชุมชน มีการวางแผนการใช้ประโยชน์จากพื้นที่อย่างชัดเจน เช่น พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวและภูมิปัญญาท้องถิ่น พื้นที่เพื่อการเกษตร สถานที่จัดกิจกรรม หรือลานจอดรถ และการส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลแก่ผู้มาเยือนเพื่อสร้างความรับรู้และเข้าใจ

2.2 ความคิดเห็นด้านศักยภาพการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ทางการท่องเที่ยวบนความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

สรุปผลการวิจัย พบว่าผู้เชี่ยวชาญในการประเมินศักยภาพและพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่บนความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว ได้ข้อคิดเห็น ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ทางการท่องเที่ยวและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความยั่งยืน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อ โดยมีการจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความยั่งยืนมากที่สุด มีการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเป็นแบบแผน ชุมชนท้องถิ่นมีการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยวและการจัดการด้านการบริการนักท่องเที่ยวในพื้นที่

2.3 ความคิดเห็นด้านศักยภาพการให้ความรู้ การสร้างจิตสำนึกและการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวบนความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

สรุปผลการวิจัย พบว่าผู้เชี่ยวชาญในการประเมินศักยภาพและพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่บนความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว ได้ข้อคิดเห็น ด้านการให้ความรู้ การสร้างจิตสำนึกและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อ โดยมีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในด้านการประหยัดพลังงาน การกำจัดของเสีย การทิ้งขยะ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างถูกวิธี มีการให้ความรู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นกับคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว รวมถึงชุมชนโดยรอบพื้นที่ มีบุคลากรและประชาชนท้องถิ่นที่มีความรู้เรื่องระบบนิเวศ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการอนุรักษ์ให้บริการด้านความรู้แก่นักท่องเที่ยวผู้มาเยือน ผู้ประกอบการและชุมชน มีการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

2.4 ความคิดเห็นด้านศักยภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวบนความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

สรุปผลการวิจัย พบว่าผู้เชี่ยวชาญในการประเมินศักยภาพและพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่บนความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว ได้ข้อคิดเห็น ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีระดับเห็นด้วยมากทุกข้อ โดยมีตัวแทนของชุมชนในการวางแผน การ

บริหารจัดการการท่องเที่ยวและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงร่วมรับผลประโยชน์ด้านบวกและด้านลบร่วมกัน ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวและมีการจัดการที่เป็นธรรมต่อทุกฝ่ายในชุมชน

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 53 อายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 45 ประกอบอาชีพรับราชการ ร้อยละ 40 มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา ร้อยละ 35 มีจุดหมายหลักเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 50 เดินทางมาเที่ยวกับเพื่อนเป็นหมู่คณะ ร้อยละ 60 มีค่าใช้จ่ายสำหรับการท่องเที่ยวต่อครั้งโดยประมาณ จำนวน 2,000 บาท ร้อยละ 65 เดินทางมาโดยรถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 70

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา (ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว) (n=300)

Table 1 Results of the analysis of Tourists' Needs Towards Potential and Development of Tourism Based on Biodiversity and Local Wisdom Wang Nam Khiao Sub-District, Wang Nam Khiao District, Nakhon Ratchasima Province. (Tourism factors) (n=300)

ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว (Tourism factors)	ระดับความต้องการ (Mean and Standard Deviation)		การแปลผล Interpretation	ลำดับ (ranking)
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว (Attractions)	4.79	0.362	มากที่สุด (highest level)	1
2. ปัจจัยด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)	4.49	0.509	มากที่สุด (highest level)	5
3. ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)	4.59	0.389	มากที่สุด (highest level)	2
4. ปัจจัยด้านรายการท่องเที่ยว (Available Packages)	4.57	0.450	มากที่สุด (highest level)	3
5. ปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)	4.52	0.481	มากที่สุด (highest level)	4
6. ปัจจัยด้านการบริการเสริม (Ancillary service)	4.47	0.578	มากที่สุด (highest level)	6
7. ปัจจัยด้านการจัดการในพื้นที่ (Arrangements)	4.27	0.670	มากที่สุด (highest level)	7
ค่าเฉลี่ยรวม (total average)	4.53	0.491	มากที่สุด (highest level)	

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ในปัจจัยด้านการท่องเที่ยวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกปัจจัยด้าน ($\bar{X}$ = 4.53; S.D. = 0.491) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการการท่องเที่ยวบนความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X}$ = 4.79; S.D. = 0.362) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X}$ = 4.59; S.D. = 0.389) ปัจจัยด้านรายการท่องเที่ยว ($\bar{X}$ = 4.57; S.D. = 0.450) ปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ($\bar{X}$ = 4.52; S.D. = 0.481) ปัจจัยด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X}$ = 4.49; S.D. = 0.509) ปัจจัยด้านการบริการเสริม ($\bar{X}$ = 4.47; S.D. = 0.578) และปัจจัยด้านการจัดการในพื้นที่ ($\bar{X}$ = 4.27; S.D. = 0.670) ตามลำดับ

อภิปรายผล

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ศักยภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา อภิปรายผลได้ดังนี้ พบว่าจากบริบทและศักยภาพพื้นที่บนความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา มีศักยภาพที่สวยงาม มีภูเขาเรียงรายสลับซับซ้อน มีอากาศบริสุทธิ์ สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นภูเขาสูงต่ำสลับกันเป็นลอนคลื่น มีอุทยานแห่งชาติ 2 แห่งขนานข้าง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอุทยานแห่งชาติ ทับลานจึงทำให้มีสัตว์ป่าและป่าไม้จำนวนมาก ภูมิอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี เนื่องจากมีลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศที่ดีประกอบกับเป็นพื้นที่ที่มีสัตว์ป่าและป่าไม้จำนวนมาก จึงทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น เขาแผงม้า ผาเก็บตะวัน น้ำตกห้วยใหญ่ เป็นต้น และทรัพยากรประเภทเทศกาลสำคัญ งานประเพณี วิถีทางวัฒนธรรมของชุมชน เช่น เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลเข้าพรรษา เทศกาลดอกเบญจมาศบานในม่านหมอก เป็นต้น ตำบลวังน้ำเขียวมีพื้นที่ซึ่งยังเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของพื้นที่ ป่าไม้ ป่าหลากหลายสายพันธุ์ มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สถานที่เส้นทางศึกษาในเดินป่าศึกษาธรรมชาติ และชุมชนยังมีประเพณีทางวัฒนธรรมที่ยังหลงเหลือสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ตำบลวังน้ำเขียวมีศักยภาพเหมาะแก่การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับ Ninerola, Sánchez and Hernández (2019) ที่ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการท่องเที่ยวแบบหมุนเวียน ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีเป้าหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนั้นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพจึงจำเป็นต้องมีการอนุรักษ์ควบคู่กับการจัดการท่องเที่ยวเช่นกัน โดยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการนำทรัพยากรการท่องเที่ยวบนความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่นำมาใช้ให้เกิดมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจทั้งรูปแบบของผลิตภัณฑ์และการท่องเที่ยว สำหรับศักยภาพของการท่องเที่ยวบนความหลากหลายทางชีวภาพสามารถนำมาพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวบนความหลากหลายทางชีวภาพควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชน โดยมุ่งเน้นให้เกิดการอนุรักษ์ในแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม การบริหารจัดการ การเรียนรู้และการสร้างจิตสำนึก การมีส่วนร่วม และการจัดสรรผลประโยชน์สู่ชุมชนอย่างทั่วถึง เนื่องจากตัวพื้นที่ตำบลวังน้ำเขียวอยู่ไกลเขตตัวเมือง ทำให้ตัวพื้นที่บางส่วนไม่ค่อยจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยือน ควรมีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมทางการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเขตพื้นที่มีสังคมแบบชนบทชุมชนมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักและมีการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงธรรมชาติ จึงมีความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมีแนวทางการมุ่งเน้นส่งเสริมและรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีให้สะอาด สวยงาม น่าอยู่อาศัยและเป็นพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการปรับปรุงภูมิทัศน์ของตำบลวังน้ำเขียว และชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลวังน้ำเขียวมีการส่งเสริมชุมชนด้านอาชีพที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและส่งเสริมการเกษตรให้เกษตรกรสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างมั่นคงและไม่ก่อให้เกิดความเสียหายกับพื้นที่ป่าไม้และสิ่งมีชีวิตที่มีความหลากหลายในพื้นที่ มีการสร้างแรงจูงใจและปลูกฝังให้คนในพื้นที่ชุมชนมีจิตสำนึกและการอนุรักษ์ใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม และมีการให้ความรู้ให้กับนักท่องเที่ยวในเรื่องการศึกษาเส้นทางธรรมชาติ โดยมีป้ายบอกการเดินทาง มีการปรับปรุงถนนภายในเขตตำบลวังน้ำเขียวทั้งระบบให้ได้มาตรฐานและเชื่อมโยงกันเพื่อความสะดวกในการสัญจรและรองรับระบบการคมนาคมขนส่งของภาคการท่องเที่ยวและภาคเกษตรกรรม เนื่องจากเป็นพื้นที่ธรรมชาติจึงมีการทำป้ายอธิบายถึงชื่อพืชพรรณและได้อธิบายถึงความสำคัญของพืชพรรณเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เกิดความรู้และจิตสำนึกในสถานที่ท่องเที่ยว สำหรับด้านการมีส่วนร่วมมีการผนึกความร่วมมือในทุกด้านทั้งจาก

ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของตำบลวังน้ำเขียว และยังส่งเสริมให้ประชาชนในเขตพื้นที่มีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต มีอาชีพเสริมส่งผลให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเพียงพอต่อการดำรงชีวิต ด้วยการสนับสนุนให้มีการจัดฝึกอบรมอาชีพเสริมให้กับประชาชนตามชุมชนต่าง ๆ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตสินค้าสำหรับจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวและผู้สนใจ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีตลาดจำหน่ายสินค้า OTOP สินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นและสินค้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วิถีชุมชน และการรักษาสีเขียวตลอด ให้มีชีวิตความสามารถอย่างที่สุดในการรองรับการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับการศึกษาของ Juntapoon, Sahatrongjit and Thaeye (2023) พบว่าศักยภาพการท่องเที่ยวบนฐานการใช้ทรัพยากรจากความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บ้านแม่พุงหลวง ตำบลแม่พุง อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ บ้านแม่พุงหลวงเป็นหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง มีความอุดมสมบูรณ์ของความหลากหลายทางชีวภาพทั้งธรรมชาติและวัฒนธรรม มีอัตลักษณ์ตามวิถีวัฒนธรรม มีศักยภาพและความเหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรจากความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีศักยภาพการท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านการดึงดูดใจ ด้านกิจกรรมและการจัดการท่องเที่ยว ด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด โดยมีการจัดตั้งกลุ่มบริหารจัดการเพื่อการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรมการพัฒนาส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนและสินค้าที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยว การจัดตั้งกลุ่มโฮมสเตย์ การพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งมุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและฟื้นฟูอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่หลากหลายช่องทางยิ่งขึ้น รวมไปถึงการบริหารจัดการท่องเที่ยวมีการจัดบริการและกิจกรรมที่ไม่กระทบสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณประโยชน์และการอนุรักษ์ ด้านกระบวนการมีส่วนร่วม การใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา อภิปรายผลได้ดังนี้ พบว่าการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นในภาพรวมนักท่องเที่ยวมีความต้องการต่อยุทธศาสตร์และการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ปัจจัยด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุดทุกปัจจัย โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการศักยภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวบนความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด ปัจจัยด้านรายการท่องเที่ยวปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการบริการเสริมและปัจจัยด้านการจัดการในพื้นที่ ตามลำดับ สอดคล้องกับ Zhen et al. (2022) ได้ศึกษาการพัฒนาปัจจัยด้านการท่องเที่ยวโดยใช้ศักยภาพของพื้นที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวบนความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมที่อยู่ภายในชุมชนกลายเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวสู่การเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนของทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด ด้านรายการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริการเสริมและด้านการจัดการในพื้นที่โดยทุกด้านต้องมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาตามสถานการณ์ และคำนึงการส่งเสริมทางด้านความปลอดภัยเป็นลำดับแรก และยังสอดคล้องกับ Jones (2022) พบว่า การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่เติบโตอย่างรวดเร็ว แต่ในขณะเดียวกันความต้องการบริโภคการท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวยังเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ ทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวหลายแห่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการวางแผนการใช้ทรัพยากรชีวภาพที่เข้มงวด และเรียนรู้การใช้ประโยชน์และ

อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ เพราะการจัดการท่องเที่ยวต้องเชื่อมโยงทุนทางธรรมชาติกับวิถีชุมชน ต่อยอดทุนเดิมและเพิ่มมูลค่าแก่ทรัพยากรท่องเที่ยวโดยที่นักท่องเที่ยวและชุมชนยังคงได้รับผลประโยชน์ร่วมกันเพื่อความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

สรุปผล

จากการศึกษาศักยภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ว่า ศักยภาพด้านพื้นที่ การใช้ประโยชน์ของพื้นที่ การให้ความรู้ การสร้างจิตสำนึกและการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวบนความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ชุมชนพื้นที่มีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยวบนความหลากหลายทางชีวภาพ และสามารถนำศักยภาพและองค์ประกอบต่าง ๆ ทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ชุมชนมาพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวบนความหลากหลายทางชีวภาพควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชน โดยมุ่งเน้นให้เกิดการอนุรักษ์ในแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม การบริหารจัดการ การเรียนรู้และการสร้างจิตสำนึก การมีส่วนร่วม และการจัดสรรผลประโยชน์สู่ชุมชนอย่างทั่วถึง และในการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ด้านระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานภายในแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมและการจัดการทางการท่องเที่ยว และด้านการให้บริการข้อมูลข่าวสารภายในแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ เพื่อเป็นการรองรับและดึงดูดความสนใจจากกลุ่มนักท่องเที่ยวและกลุ่มคนภายนอกพื้นที่ที่จะเดินทางมาเยือน โดยเฉพาะการพัฒนาด้านส่งเสริมประชาสัมพันธ์ข้อมูลทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ตำบลวังน้ำเขียว ควรเพิ่มช่องทางการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผ่านระบบการสื่อสารสมัยใหม่ให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยือนและมาร่วมขับเคลื่อนการท่องเที่ยว และยังเป็นการกระตุ้นการรับรู้ และสร้างความร่วมมือจากกลุ่มคนทั้งในและนอกพื้นที่เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 จากการศึกษาวิจัยพบกระบวนการเรียนรู้ของการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ของคนในชุมชนโดยตรง โดยเฉพาะจากฐานปราชญ์ชุมชนสู่กลุ่มเด็กและเยาวชนยังมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ไม่ชัดเจนและครอบคลุม ควรจัดกิจกรรมที่สามารถให้เด็กและเยาวชนในชุมชนเข้าร่วมก็จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาส่งเสริมด้านการจัดการท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ และกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งพัฒนาระบบการสื่อความหมายให้ชัดเจนในแต่ละพื้นที่ เช่น ในพื้นที่ทางธรรมชาติ และทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการสร้างผู้นำชม มัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือยุวมัคคุเทศก์ที่คอยอธิบายเรื่องราวข้อมูลต่าง ๆ ถึงที่มาที่ไป กระบวนการผลิตตลอดจนมีความเชื่อมโยงกับฐานทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน

1.2 จากการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการรับรู้และพัฒนาเพิ่มช่องทางการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผ่านระบบการสื่อสารสมัยใหม่ให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยือน และชุมชนพื้นที่ที่อาจจะต้องมีการพัฒนาและสร้างรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยว กิจกรรมทางการท่องเที่ยวในพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่จากทุกภาคส่วนในการรวบรวมข้อมูลจากพื้นที่เพื่อเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์และกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างครอบคลุม เพื่อเป็นการพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค ซึ่งจะต้องมีขีดความสามารถในการรองรับพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว

2.2 ควรศึกษาการสร้างรูปแบบเส้นทางทางการท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อให้เกิดระบบนิเวศทางการท่องเที่ยวบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดี และเอื้อต่อการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อลดการบั่นทอนความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพ รวมถึงการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงความร่วมสมัยและเป็นจุดขายของการท่องเที่ยวบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพได้เป็นอย่างดี

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาศักยภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยพบว่าศักยภาพทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ศักยภาพด้านพื้นที่ 2) ศักยภาพด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ 3) ศักยภาพด้านการให้ความรู้ การสร้างจิตสำนึกและการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และ 4) ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ศักยภาพและการพัฒนาการท่องเที่ยวบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวทางเลือกที่มีฐานอยู่กับธรรมชาติและวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ มีการพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับทรัพยากรทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม ภายใต้เงื่อนไขของการได้รับความประทับใจ ในทรัพยากรการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น และเกิดความต้องการอนุรักษ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนบนพื้นฐานของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เจ้าของพื้นที่ตลอดจนคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวเกิดความตระหนักรู้ ถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมบนความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความรู้สึกรัก ห่วงแหน รู้คุณค่า มีจิตสำนึกและเกิดความรู้ ความเข้าใจในศักยภาพและคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวบนความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ระบบนิเวศความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติบนความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสู่ความยั่งยืน และถือเป็นองค์ประกอบด้านปัจจัยการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมในการพัฒนาทางการท่องเที่ยวที่สำคัญทั้ง 7 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว 2) ปัจจัยด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม 4) ปัจจัยด้านรายการท่องเที่ยว 5) ปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 6) ปัจจัยด้านการบริการเสริม และ 7) ปัจจัยด้านการจัดการในพื้นที่ ที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการ

พัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้คนในพื้นที่เกิดความเข้าใจ หวังแทน และตระหนักถึงคุณค่าของพื้นที่ท้องถิ่น และส่งผลให้นักท่องเที่ยวผู้มาเยือนมีความรู้สึกประทับใจ ชื่นชม รับรู้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในมิติต่าง ๆ เพื่อไปสู่การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป โดยสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้

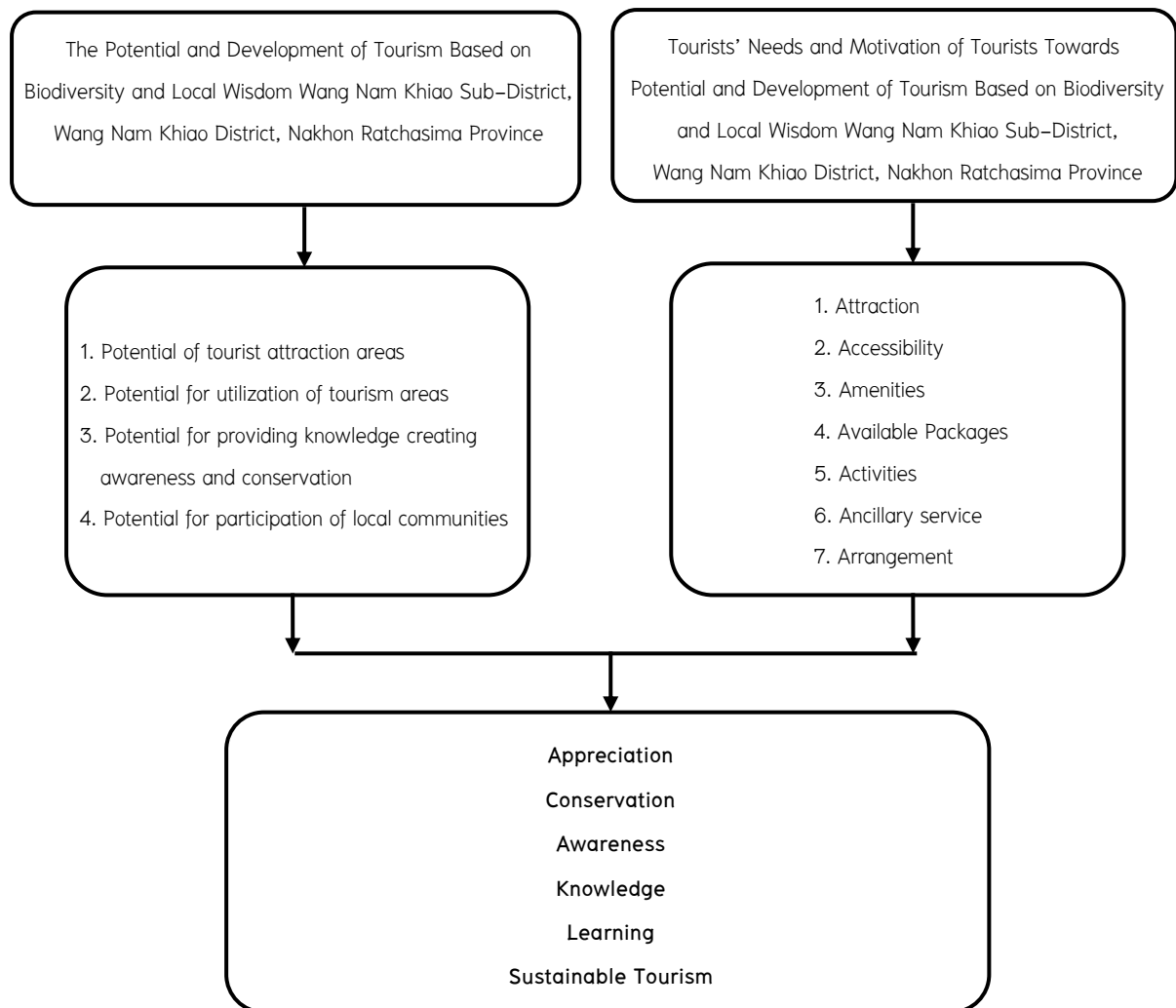

Figure 1 Model the Potential and Development of Tourism Based on Biodiversity and Local Wisdom

From The finding of this study

References

- Best, J. (1977). *Research in education*. Prentice Hall.
- Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination in the future. *Tourism Management*, 21(1), 97–116.
- Collier, A., & Harraway, S. (1997). *Principles of Tourism*. Longman.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). Harper Collins.
- Dachum, P., & Ratanasuwongchai, N. (2019). *Bio tourism standard manual*. Development office Bio-based economy (Public Organization), Faculty of Humanities, Kasetsart University.
- Goeldner, C., & Ritchie, J. R. B. (2006). *Tourism: principles, practices, philosophies* (10th ed.). Wiley.
- Heritage Council of Western Australia. (2022). *Strategic and policy documents for the heritage council of Western Australia. Annual report 2022–2023*. <https://www.wa.gov.au/government/document-collections/heritage-council-of-western-australia-publications>.
- Jones, P. (2022). Tourism and biodiversity: A paradoxical relationship. *Athens Journal of Tourism*, 9(3), 151–162. DOI:10.30958/ajt.9-3-2
- Juntapoon, P., Sahatrongjit, T., & Thaeye, K. (2023). The potential of tourism based on the use of biodiversity resources for creative tourism: Ban Mae Phung Luang, Mae Phung Subdistrict, Wang Chin District, Phrae Province. *Journal of Management Science Research, Surindra Rajabhat University*, 7(1), 113–127.
- Koment, J., & Panyadee, C. (2020). The development of criteria and regulations for ecotourism management based on biodiversity and bioconservation of the community based social enterprise. *Journal of Thai Hospitality and Tourism*, 15(2), 92–104.
- Krungthai COMPASS. (2023). *Economic outlook, Economic direction in 2023*. https://krungthai.com/Download/economyresources/EconomyResourcesDownload478Economic_Outlook_2023.pdf
- Likert, R. (1967). *The method of constructing and attitude scale. Attitude theory and measurement*. Fishbein, Martin, Ed. Wiley & Son.
- Manopawit, P. (2021). *Tourism based on biodiversity and revitalizing the economy and protecting the environment after COVID-19*. <https://bkktribune.com>.
- Ministry of Tourism and Sports. (2017). *National tourism development plan 2017–2021*. Department of Tourism, Ministry of Tourism and Sports.
-

- Ministry of Tourism and Sports. (2020). *Tourism policy*. http://www.mots.go.th/ewt_news.php?nid=5953.
- National Economic and Social Development Council Officer. (2022). *National economic and social development plan no. 13 (2023—2027)*. Royal Gazette. http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/258/T_0001.PDF
- Ninerola, A., Sánchez, R. M, & Hernández, L. A. (2019). Tourism research on sustainability: A bibliometric analysis. *Sustainability*, 11(5), 1377. DOI:10.3390/su11051377
- Pelasol. J. (2012). Igabugao: A potential tourist destination in the Southern Part of Iloilo. Philippines International. *JPAIR Multidisciplinary Research is Being Certified for QMS ISO 9001*, 8, 90–97. (Mimeographed).
- Pike, S. D. (2008). *Destination Marketing: An integrated marketing communication approach*. Butterworth–Heinmann, Burlington, MA.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Tijdschrift Voor Onderwijs Research*, 2(2), 49–60.
- Thai Social Enterprise Office (TSEO). (2010). *Social enterprise master plan 2010–2014*. TSEO.
- United Nations Environment Program. (2007). *Vertical designation of enforcement responsibilities for enforcing pollution-control laws in the United States*. <http://www.unep.org/dec/onlinemanual/Enforcement/InstitutionalFrameworks/DesignationofResponsibilities/Resource/tabid/807/Default.aspx>.
- Visadsoontornsaku, P., Na Thalang, C., Jittithavorn, C., & Tungbenchasirikul. S. (2020). Potentiality development approach for community-based tourism in Nakhon Ratchasima province. *The Journal of Development Administration Research*, 10(3), 22–33.
- Wangnamkeaw Sub-district Administrative Organization. (2023). *Demographic information of Wangnamkeaw Sub-district Administrative Organization*. <https://www.wangnamkeaw.go.th/showall.php?cg=2&ct=13>
- Wangnamkeaw Sub-district Administrative Organization. (2023). *General conditions and basic information of Wangnamkeaw Sub-district Administrative Organization*. <https://www.wangnamkeaw.go.th/info.php?cg=2&ct=7>
- World Tourism Organization. (2016). *Tourism, a factor of sustainable development*. <http://ethics.unwto.org/en/content/global-code-ethics-tourism-article-3>.
-

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (2nd ed.). Harper and Row.

Zhen, L., Lan, J., Chien, F., Sadiq, M., & Nawaz, M. A. (2022). Role of tourism development in environmental degradation: A step towards emission reduction. *Journal of Environmental Management*, 21(25), 374–478. DOI: 10.1016/j.jenvman.2021.114078